

Mircea Ștefan MINEA

Profesor universitar doctor

Facultatea de Drept,

Univ. „Babeș-Bolyai”

Cluj-Napoca

Cosmin Flavius COSTAȘ

Asistent universitar doctorand

Facultatea de Drept,

Univ. „Babeș-Bolyai”

Cluj-Napoca

DREPTUL FINANTELOR PUBLICE

Volumul 1. Drept financiar

Ediția a III-a revizuită

Universul Juridic

București

-2013-

Editat de S.C. Universul Juridic S.R.L.

Copyright © 2011, 2013, S.C. Universul Juridic S.R.L.

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al

S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOTIT DE SEMNĂTURA UNUIA
DINTRE AUTORI ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE
INTERIORUL ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MINEA, MIRCEA ȘTEFAN

Dreptul finanțelor publice / Mircea Ștefan Minea, Cosmin

Flavius Costăș. - Ed. a 3-a, rev. - București : Universul Juridic, 2013

2 vol.

ISBN 978-606-673-061-7

Vol. 1 : Drept financiar. - Bibliogr. - ISBN 978-606-673-062-4

I. Costăș, Cosmin Flavius

REDACȚIE:

tel./fax:

021.314.93.13

tel.:

0732.320.666

e-mail:

redactie@universuljuridic.ro

DEPARTAMENTUL

telefon:

021.314.93.15; 0726.990.184

DISTRIBUȚIE:

tel./fax:

021.314.93.16

e-mail:

distributie@universuljuridic.ro

www.universuljuridic.ro

COMENZI ON-LINE,

CU REDUCERI DE PÂNĂ LA 15%

Partea I

**Introducere în studiul dreptului
finanțelor publice**

Titlul I

Considerații generale privind finanțele și dreptul finanțelor publice

Capitolul I

NOȚIUNEA DE FINANȚE

Secțiunea I

Concept și evoluție

1. În general, termenul *finanțe*¹ desemnează fie resursele financiare (pecuniare) ale unei/unor persoane, fie ansamblul activităților și profesiunilor care au ca obiect banii ori alte modalități de reprezentare a acestora². În domeniul economico-financiar, expresiei *finanțe* i se dau mai multe înțelesuri, accentul punându-se pe acea latură a finanțelor care, de la o situație la alta, este considerată mai semnificativă ori mai concludentă pentru caracterizarea acestora. Astfel, *finanțele* sunt percepute și analizate ca: *relații sociale* de natură economică ce apar în procesul constituirii resurselor bănești publice necesare satisfacerii trebuințelor generale ale societății; *mijloace de intervenție* ale statului prin intermediul cărora este influențată activitatea economică; *fonduri bănești* care se pun la dispoziția statului în scopul îndeplinirii corespunzătoare a funcțiilor și sarcinilor sale; *acte juridice*, în sensul de acte de dispoziție autoritară, prin care se preia la dispoziția statului o parte din produsul intern brut³.

2. În toate comunitățile sociale în care au existat, finanțele s-au manifestat – din cele mai vechi timpuri și până astăzi – ca relații sociale, de natură economică. Aceste

¹ Etimologic, cuvântul *finanțe* provine din limba latină, unde *finis* însemna, generic, scadență sau termen de plată. Se apreciază că termenul *finis*, alături de alții – derivați – precum *finatio*, *financia* ori *financia pecuniaria*, a stat la originea tuturor cuvintelor și a expresiilor care au fost și continuă să fie utilizate, atât cu înțelesul primar cât și cu cel de astăzi – mult îmbogățit. Pentru dezvoltări, în legătură cu originile terminologice ale finanțelor, a se vedea: D. Drosu-Șaguna, *Tratat de drept financiar și fiscal*, Ed. All Beck, București, 2001, p. 13; I. Gliga, *Drept financiar*, Ed. Humanitas, București, 1998, p. 7; I. Condor, R. Stancu, *Drept financiar*, Ed. Fundația România de mâine, București, 2002, p. 7 și urm.; M. Șt. Minea, E. Iordăchescu, A.M. Georoceanu, *Dreptul finanțelor publice*, Ed. Accent, Cluj-Napoca, 2002, p. 5; M.Șt. Minea, *Regimul juridic al finanțelor publice în România*, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca, 1998, p. 15; I. Văcărel, F. Bercea, Gh.D. Bistriceanu, T. Stolojan, G. Anghelache, M. Bodnar, T. Moșteanu, *Finanțe publice*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1992, p. 17.

² A se vedea *Le petit Larousse*, ediția 1993, Ed. Larousse, Paris, 1993, p. 441; I. Oprea, C.-G. Pamfil, R. Radu, V. Zăstroiu, *Noul dicționar universal al limbii române*, ed. a II-a, Ed. Litera Internațional, București, 2007, p. 479.

³ A se vedea, cu privire la înțelesurile noțiunii de *finanțe*, *DEX – dicționarul explicativ al limbii române*, ed. a II-a, Ed. Univers enciclopedic, București, 1996, p. 380.

relații/raporturi sociale s-au format în procesul repartitiei produsului social¹ și, mai ales, al venitului național², în strânsă legătură cu îndeplinirea activităților specifice și funcțiilor statului³.

Dezvoltarea economică (și, în cadrul ei, cu preponderență dezvoltarea industrială) a determinat schimbări majore în țările cu regimuri politice liberale: odată cu lărgirea și diversificarea economiei de piață, cea mai mare parte a mijloacelor de producție s-au concentrat – în timp – în proprietatea privată a diferitelor categorii de persoane, altele decât statul. În asemenea condiții, atât statul, cât și particularii au realizat că finanțele pe care le obțin și asupra cărora decid trebuie gestionate separat, în condiții diferite: în timp ce statul (obligat la a se manifesta în mod transparent) este interesat ca „manipularea banilor publici” să urmeze reguli stricte (a căror respectare să poate fi ușor urmărită), celelalte categorii de persoane juridice și persoanele fizice resimt nevoia gestionării „mai relaxate” a fondurilor bănești proprii urmând reguli stabilite prin norme mai permissive (care să asigure diversificarea și elasticizarea raporturilor sociale).

Constatarea existenței unei asemenea stări de lucruri a avut ca și consecință recunoașterea necesității unei delimitări, a unei demarcații nete, clare între sectorul *public* și cel *privat*, mai cu seamă în ce privește relațiile și operațiunile bănești din cele două domenii. Așa s-a ajuns să fie distinse – de la un moment dat – *finanțele publice* de *finanțele private*.

Începând cam din secolul al XVIII-lea, expresia *finanțe* s-a răspândit – mai întâi în Franța, apoi și în restul Europei – cu înțelesul de „bani și venituri publice”, destinate acoperirii cheltuielilor statului; ceva mai târziu, expresia utilizată și astăzi – aceea de *finanțe publice* – a început să se folosească pentru a desemna plăți bănești de interes public, necesare în relațiile cu statul ori cu alte colectivități publice⁴.

3. Apariția și evoluția *finanțelor publice* este strâns, chiar indisolubil legată de existența unei organizări de tip statal și de utilizarea banilor ca etalon de valoare, precum și a formelor valorice de realizare și repartitie a produsului social⁵. Prin urmare, un element constant în evoluția finanțelor publice este asocierea acestora cu statul, iar din acest motiv finanțele publice sunt caracterizate – în principal – ca *relații sociale referitoare la formarea și întrebuințarea fondurilor bănești care se acumulează (se*

¹ *Produsul social* este reprezentat de totalitatea bunurilor materiale create în decursul unei perioade de timp de lucrătorii ocupați în economia națională; *produsul intern brut* este ansamblul tuturor bunurilor și serviciilor finale furnizate de agenții economici, care își desfășoară activitatea pe teritoriul unei țări; *produsul național brut* este format din produsul intern brut la care se adaugă producția finală brută a agenților naționali care își desfășoară activitatea în străinătate și din care se scade producția finală a agenților economici străini realizată în interiorul țării (a se vedea *DEX – Dicționarul explicativ al limbii române*, op. cit., p. 855).

² *Venitul național* este indicatorul macroeconomic al rezultatelor activității (anuale) reprezentând suma veniturilor încasate de posesorii factorilor de producție care participă direct sau indirect la activitățile productive (a se vedea *DEX – Dicționarul explicativ al limbii române*, op. cit., p. 1156).

³ A se vedea și: D. Drosu-Șaguna, *Tratat...*, p. 13; R. Muzellec, *Finances publiques*, 14e édition, Ed. Sirey-Dalloz, Paris, 2006, p. 47 și urm.

⁴ A se vedea I. Gliga, op. cit., 1998, p. 7; I. Văcărel, F. Bercea, G.D. Bistriceanu, G. Anghelache, M. Bodnar, T. Moșteanu, F. Georgescu, *Finanțe publice*, ed. a IV-a, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 2003, p. 31 și urm.; L. Saïdj, *Finances publiques*, 2e édition, Ed. Dalloz, Paris, 1997, p. 6.

⁵ A se vedea, cu privire la istoricul finanțelor publice: I. Văcărel, F. Bercea, G.D. Bistriceanu, G. Anghelache, M. Bodnar, T. Moșteanu, F. Georgescu, op. cit., 2003, p. 32-35; E. Douat, *Finances publiques (Finances communautaires, nationales, sociales et locales)*, Ed. Preses universitaires de France, Paris, 1999, p. 4-34.

concentrează) în bugetele publice și se utilizează pentru satisfacerea nevoilor generale ale societății. Așadar, expresia *finanțe publice* este asociată cu statul (ori cu alte entități colective de ordin public, precum: unitățile administrativ-teritoriale sau diferite instituții de drept public) în legătură cu resursele, cheltuielile, împrumuturile și, respectiv, datoria acestora.

Diferit de finanțele publice (caracterizate sintetic mai sus), *finanțele private* sunt – de regulă – asociate cu agenții economici (întreprinderi, bănci, societăți de asigurare și reasigurare etc.) în marea lor majoritate – societăți comerciale, în legătură cu veniturile și cheltuielile acestora, cu împrumuturile primite sau acordate, cu creanțele de încasat și obligațiile de plată, cu asigurările și reasigurările de bunuri, de persoane sau de răspundere civilă.

4. Urmare distincțiilor de mai sus, în scopul unei delimitări cât mai clare între cele două categorii, se impun următoarele *precizări*: finanțele publice sunt folosite întotdeauna în scopul satisfacerii trebuințelor generale ale societății, în timp ce finanțele private sunt puse, de regulă, în slujba realizării unor venituri și/sau profituri de către diverse categorii de întreprinzători particulari, persoane fizice și/sau juridice; în consecință, în vreme ce *gestiunea finanțelor publice urmează regulile dreptului public, gestionarea finanțelor private se face după regulile dreptului privat, mai exact ale dreptului comercial*¹.

În continuare, pentru a ne înscrie și menține în limitele problematicei disciplinei de învățământ pe care ne-am propus să o tratăm – *dreptul finanțelor publice*, ne vom limita la *prezentarea regimului juridic al finanțelor publice*, adică la analizarea modului în care sunt reglementate totalitatea relațiilor sociale (având o natură complexă: juridică, economică și socială) ce apar și se derulează în procesul realizării și repartizării – în formă bănească – a resurselor necesare statului pentru îndeplinirea, în condiții corespunzătoare, a funcțiilor și sarcinilor sale.

Secțiunea a II-a

Evoluția finanțelor publice

5. Privită din perspectivă istorică, noțiunea de „finanțe publice” a evoluat continuu, fiind supusă – de-a lungul timpului – unor numeroase și profunde schimbări, în urma cărora și-a conturat tot mai precis și și-a îmbogățit tot mai mult conținutul².

Sintetic prezentând lucrurile, reținem că în evoluția finanțelor publice sunt remarcabile trei etape importante, marcate și delimitate de concepțiile politice, în parte diferite, care au dominat – în majoritatea statelor lumii – regimurile politice conducătoare în decursul vremurilor moderne.

Astfel, a existat o perioadă de timp destul de lungă în care statul – ca supremă autoritate publică – nu s-a preocupat de activitățile social-economice și nu a intervenit în

¹ A se vedea și: Gh. N. Leon, *Elemente de știință financiară*, Tipografia Cartea românească, Cluj, 1925, p. 15; Louis Trotabas, *Finances publiques*, Ed. Dalloz, Paris, 1964, p. 3 și urm.

² A se vedea Gh. N. Leon, *Elemente de știință financiară*, ed. a II-a, Ed. Cercetări juridice, București, 1942, p. 61-72; I. Văcărel, F. Bercea, G.D. Bistriceanu, G. Anghelache, M. Bodnar, T. Moșteanu, F. Georgescu, 2003, *op. cit.*, p. 32-35.

acest vast domeniu decât în măsura în care se aprecia că era strict necesar. Aceasta este perioada sau *epoca finanțelor publice clasice* (A).

De la un anumit moment dat, preocuparea statului pentru buna și mai buna desfășurare a activităților economice și sociale a prins contur, ea sporind apoi în mod constant, iar implicarea statului în economie, în scopul influențării proceselor economico-sociale s-a făcut – pe măsură – într-o manieră tot mai evidentă. Această perioadă este cunoscut în doctrină ca *epoca finanțelor publice moderne* (B).

În fine, în prezent, finanțele publice se caracterizează prin faptul că ele încearcă să asigure echilibrul, pe de o parte între puterile legislativă și executivă¹, și – pe de altă parte – între puterea statală și societate, această perioadă fiind cea a *finanțelor publice contemporane* (C).

A. Finanțele publice clasice

6. Cu oarecare aproximație, de la sfârșitul secolului al XVIII-lea și până la începutul secolului XX (în perioada capitalismului ascendent) a predominat doctrina liberală (clasică), potrivit căreia activitatea economică trebuia să se desfășoare (în conformitate cu un principiu, exprimat cu măiestrie prin dictonul francez: *laissez-faire, laissez-passer*), astfel încât să se evite orice intervenție din partea autorității publice, care ar putea perturba în vreun fel inițiativa privată, libera concurență, acțiunea legilor obiective ale pieței. Activitatea economică trebuia să rămână apanajul exclusiv al întreprinderilor privat-capitaliste, orice participare/intruziune a statului la/în viața economică fiind considerată contraindicată. Se aprecia că este în interesul general al societății ca statul să-și limiteze acțiunea la îndeplinirea sarcinilor sale tradiționale vizând menținerea ordinii interne (publice), apărarea țării, justiția și diplomația (întreținerea și dezvoltarea relațiilor diplomatice cu alte state). Cheltuielile publice trebuiau – prin urmare – restrânse la minimum, astfel încât resursele bănești ale statului să fie în măsură a asigura doar ceea ce era necesar pentru întreținerea și buna funcționare a instituțiilor publice. Pe acest fond, metodele și mijloacele de procurare a resurselor financiare (provenind, în principal, din impozite sau împrumuturi) trebuiau în așa fel concepute încât să aibă un caracter neutru, să nu modifice relațiile social-economice existente; păstrarea echilibrului între veniturile și cheltuielile bugetare era considerată o cerință fundamentală a bunei gestiuni publice. Perioada respectivă este cunoscută și ca epoca „statului jandarm” în care preocuparea specialiștilor era precumpănitor orientată spre probleme precum: procurarea resurselor financiare necesare statului, utilizarea acestor resurse cu spirit de economie, repartizarea sarcinilor fiscale pe categorii de plătitori, contractarea și rambursarea împrumuturilor publice, respectarea regulilor privind disciplina financiară și buna gestionare a fondurilor bănești. Datorită faptului că erau cu atenție urmărite direcțiile de mai sus, finanțele publice aveau un pronunțat caracter normativ, juridic.

B. Finanțele publice moderne

7. La cumpăna secolelor XIX-XX și, mai cu seamă, după prima conflagrație mondială și consecința economică directă a acesteia – recesiunea din anii '29-'33, locul

¹ A se vedea și Raymond Muzellec, *op. cit.*, p. 43-81.

„statului jandarm” a fost luat de „statul intervenționist” sau „statul providență” (statul bunăstării!) care s-a reorientat, și-a îndreptat atenția către activitățile economice și sociale și și-a lărgit, treptat, sfera preocupărilor în domeniu. Schimbarea de optică este evidentă, statului cerându-i-se de acum să joace un rol activ în viața economică, să încerce să influențeze procesele economice, să corecteze evoluția ciclică, să prevină crizele sau, în cazul când ele s-au produs, să le limiteze efectele negative; astfel, schimbarea de doctrină a determinat înlocuirea neutralității (ca atitudine a statului) cu intervenționismul¹. Înființarea de societăți publice (cu capital de stat) și de societăți mixte (cu capital de stat și privat) nu a mai fost considerată contraindicată, ci – dimpotrivă – benefică, iar acordarea de subvenții și alte facilități întreprinderilor private, precum și luarea unor măsuri de ordin economic (stimularea redresării și relansării economiei stagnante) ori social (precum cele menite să contribuie la combaterea șomajului) au început să fie apreciate și încurajate de către adepții intervenționismului în viața economico-socială. În aceste condiții, pentru statul modern finanțele publice nu mai reprezintă un simplu mijloc de asigurare a acoperirii cheltuielilor sale, ci un mijloc de intervenție în economie prin care să poată fi influențate atât relațiile sociale, cât și – mai cu seamă – procesele economice. Veniturile și cheltuielile publice devin astfel mijloace eficiente (la îndemâna statului) de intervenție în domeniul vast, dar sensibil, al vieții economico-sociale. Pe de altă parte, sporirea cuantumului veniturilor publice aflate la dispoziția statului a determinat lărgirea sferei atribuțiilor care – treptat – i s-au pus acestuia în sarcină².

C. Finanțele publice contemporane

8. În epoca contemporană, sistemul de venituri și cheltuieli publice – al cărui instrument de sinteză este bugetul public național – contribuie la dezvoltarea echilibrată a societății. Finanțele publice îndeplinesc un rol complex: prin intermediul lor este posibilă, pe de o parte, acoperirea cheltuielilor publice care se efectuează în scopul acoperirii nevoilor generale și comune ale membrilor societății, iar – pe de altă parte – ele permit statului să intervină în viața economică și să o influențeze, să o dirijeze și să o mențină pe direcția aflată în acord cu strategia de dezvoltare propusă³.

¹ În doctrina economică s-a subliniat faptul că această nouă abordare a fenomenului economic a fost determinată de adâncirea contradicțiilor interne și externe ale modului de producție capitalist și de necesitatea de a se găsi soluții la problemele complexe cu care s-a văzut confruntată economia națională a majorității statelor ieșite din război (a se vedea I. Văcărel, F. Bercea, G.D. Bistriceanu, G. Anghelache, M. Bodnar, T. Moșteanu, F. Georgescu, 2003, *op. cit.*, p. 33).

² A se vedea și: D. Drosu-Șaguna, *Tratat...*, p. 14-16; R. Muzellec, *op. cit.*, p. 48 și urm.

³ În ultima perioadă de timp (mai precis, începând cu ultimele decenii ale secolului XX) s-au făcut auzite unele voci care – susținând anumite concepții neolibérale, s-au exprimat în sensul necesității retragerii statului din economie, al renunțării acestuia la a încasa impozite și taxe, dar și al încetării practicii de a se acorda subvenții de la buget ori de a se utiliza alte instrumente financiare și monetare de influențare a activității economice (în sensul susținerii unor asemenea opinii, cât și pentru combaterea lor, a se vedea: J.-M. Siroën, *La regionalisation de l'économie mondiale*, Ed. La Decouverte, Paris, 2000, *passim*; B. Guillochon, *Economie internationale*, 2e édition, Ed. Dunod, Paris, 1998, *passim*; J. Brilman, *Gagner la compétition mondiale*, Ed. Les éditions d'organisation, Paris, 1991, *passim*; A. Bouët, J. Le Cacheux, *Globalisation et politiques économiques*, Ed. Economica, Paris, 1999, *passim*; E.M. James, *L'économie globale*, Ed. Beauchemin, Laval-Québec, 1996, *passim*; I. Văcărel, F. Bercea, G.D. Bistriceanu, G. Anghelache, M. Bodnar, T. Moșteanu, F. Georgescu, 2003, *op. cit.*, p. 34. Criza financiară și economică – instalată pe întregul mapamond către sfârșitul primului deceniu al secolului XXI – pare să-i contrazică, destul de categoric, pe cei

9. Finanțele publice contemporane aduc pe o poziție nouă raporturile dintre Parlament și Guvern: prerogativele executivului sunt conservate, dar – în același timp – ele sunt limitate/cantionate de obligația de informare, care trebuie îndeplinită pe tot parcursul exercițiului bugetar. De asemenea, finanțele publice contemporane trebuie să aibă în vedere luarea în considerare a cadrului european în care se manifestă fiecare stat membru al Uniunii Europene (aceasta însemnând – așa cum vom vedea în ultima parte a lucrării – asumarea anumitor constrângeri)¹. Nu în ultimul rând, finanțele publice contemporane trebuie să facă față crizei financiare și economice mondiale (declanșată în cea de-a doua parte a primului deceniu al mileniului III și care este – încă – în plină „manifestare”).

Secțiunea a III-a

Finanțele publice în contemporaneitate

10. Așa cum am arătat deja, finanțele publice – ca instrumente financiare – sunt folosite de către autoritățile publice în scopul influențării proceselor economice, al corectării ciclului economic, al înlăturării dezechilibrelor, pentru menținerea economiei naționale pe un trend ascendent favorabil creșterii veniturilor generale ale societății.

Pentru a putea fi „manevrate” corespunzător, spre a răspunde imperativelor subliniate mai sus, finanțele publice trebuie să fie temeinic studiate, iar studiul lor trebuie să pornească de la examinarea miezului (mijlocului) lor natural, așa cum se prezintă el în contemporaneitate. Acesta este alcătuit – conform susținerilor doctrinare – din patru componente principale și anume: *contextul economic intern*, *contextul internațional*, *cadrul conceptual* și *structurile instituționale*, fiecare dintre acestea contribuind la conturarea, nuanțarea și definirea conceptului finanțelor publice în prezent².

11. În ceea ce privește *contextul economic intern*, se impune sublinierea faptului că – finanțele publice depinzând direct de gradul de dezvoltare economică a țării – există o legătură strânsă, o interacțiune reciprocă între resursele finanțelor publice și veniturile realizate de persoanele fizice și juridice din activitățile economice și sociale. Într-un stat în care economia funcționează bine (înscriindu-se pe o linie ascendentă, dezvoltatoare), pe seama unor venituri consistente realizate la nivelul societății este posibilă și colectarea la buget a unor resurse financiare publice corespunzătoare acoperirii necesităților generale ale comunității. Dimpotrivă, dacă la nivelul economiei naționale se înregistrează o stagnare sau chiar un regres, acestea se repercutează în mod direct asupra finanțelor publice, devenind dificilă dacă nu chiar imposibilă acoperirea corespunzătoare a trebuințelor generale ale societății pe seama veniturilor modeste care s-ar putea concentra la buget.

care susțineau nu cu multă vreme în urmă ideile rezumate mai sus. Într-adevăr, intervenția statului (susținut, în cele mai multe cazuri, de organisme financiare internaționale) – concretizată în injectarea de capital bănesc în economie (prin intermediul băncilor) și acordarea unei palete largi de facilități s-a dovedit în multe cazuri salvatoare (pentru moment!). Viitorul apropiat ne va dovedi dacă această « întoarcere » se va dovedi benefică sau nu.

¹ A se vedea R. Muzellec, *op. cit.*, p. 68-81.

² A se vedea și M. Bouvier, M.Ch. Esclassan, J.P. Lassale, *Finances publiques*, Ed. Librairie Générale de Droit et Jurisprudence, Paris, 1993, p. 23; M. Șt. Minea, *op. cit.*, 1998, p. 27-28.

12. Relativ la contextul internațional este de remarcat că – specificul economiei de piață contemporane fiind deschiderea spre exterior – economiile naționale și, în consecință, finanțele publice ale fiecărui stat în parte, nu mai pot funcționa (nu se pot manifesta) într-un circuit închis. Finanțele publice naționale sunt tot mai dependente de contextul internațional, acest fapt fiind pus în evidență de realitățile vieții contemporane: procesul de integrare politică și economică ce se realizează la nivelul continentului nostru; dezvoltarea continuă a schimburilor comerciale internaționale; implicarea instituțiilor financiare internaționale (Fondul Monetar Internațional, Banca Mondială, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, mai recent Comisia Europeană etc.) în dirijarea și/sau susținerea economiilor naționale aflate în dificultate¹.

13. *Cadrul conceptual* este reprezentat de ideologiile financiare, adică de sistemele de idei din acest domeniu care – transpuse în fapt – au o importantă contribuție în modelarea comportamentelor politice și sociale. Preluarea și punerea în aplicare de către unele state a unor idei, ideologii sau modele financiar-fiscale promovate și verificate în alte state (unde – prin ipoteză – au dat rezultate bune) poate fi benefică, mai cu seamă dacă se ține cont într-o suficientă măsură de particularitățile sau specificul local.

14. În sfârșit, *cadrul instituțional* (structurile instituționale) flexibil(e) și bine articulat(e), este/sunt de natură a conferi finanțelor publice din fiecare stat calitățile necesare ale unui adevărat sistem circulator în economia națională (mai cu seamă dacă acesta este susținut de munca depusă – cu onestitate și profesionalism – de un personal calificat).

Privite în acest context complex, *finanțele publice* pot fi corect înțelese și evaluate, acest fapt oferind posibilitatea unei analize corespunzătoare a instituției finanțelor publice atât în sistemul economiei naționale, cât și în acela al economiei mondiale.

¹ A se vedea: M. Șt. Minea, *Elemente de drept financiar internațional*, ed. a II-a, Ed. Accent, Cluj-Napoca, 2009, p. 50-52; M. Lascombe, X. Vandendriessche, *Les finances publiques*, 3e édition, Ed. Dalloz, Paris, 1997, p. 12; E. Douat, *op. cit.*, p. 130-165.